

FINLANDS FÖRFATTNINGSSAMLING

Utgiven i Helsingfors den 24 mars 2015

245/2015

Inrikesministeriets förordning om polisens maktmedel och stoppande av fordon

Utfärdad i Helsingfors den 20 mars 2015

I enlighet med inrikesministeriets beslut föreskrivs med stöd av 9 kap. 10 § 2 mom. i polislagen (872/2011):

1 kap.

1 §

Tillämpningsområde

I denna förordning föreskrivs närmare om definitioner av användningen av maktmedel, utbildning i användningen av maktmedel, träning i och uppföljning av användningen av maktmedel, rätt att bära maktmedelsredskap, förvaring av maktmedelsredskap, övervakning av användningen av maktmedel samt om tecken och metoder vid stoppande av fordon som avses i polislagen (872/2011).

Denna förordning gäller polismän som avses i 1 kap. 12 § i polislagen. Bestämmelserna i 1 kap. i denna förordning gäller också andra tjänstemän som är anställda vid polisförvaltningen som innehar ett maktmedelsredskap.

I 2 kap. 17—20 § i polislagen föreskrivs om polismans rätt att använda maktmedel och rätt till nödvärn, om beredskap för och varning om användning av maktmedel, användning av skjutvapen samt användningen av fängsel. I 2 kap. 9 § och 3 kap. 4 § i polislagen föreskrivs om polismans rätt att använda

maktmedel för att skingra folksamlingar samt vid säkerhetskontroll. Bestämmelser om polisens befogenheter att stoppa fordon och fortskaffningsmedel eller beordra att de ska stoppas ingår i vägtrafiklagen (267/1981), vägtrafikförordningen (182/1982), terrängtrafiklagen (1710/1995) och polislagen.

2 §

Definitioner

I denna förordning avses med:

1) *användning av maktmedel* användning av maktmedelsredskap eller fysisk styrka så att avsikten är att antingen direkt eller indirekt påverka beteendet hos en person, som är föremål för en åtgärd, användning av maktmedelsredskap eller fysisk styrka för att avlägsna ett hinder på ett sådant sätt som avses i 2 kap. 17 § 1 mom. i polislagen samt användningen av metoder för att dirigera och stoppa ett fortskaffningsmedel (*stoppande med tvång*) som avses i 2 kap. 9—14 § i denna förordning,

2) *maktmedelsredskap* redskap som avses i 10 § 2 mom. i statsrådets förordning om polisen (1080/2013),

3) *bärande av maktmedelsredskap* innehav av ett sådant,

4) *utbildning i användning av maktmedel* utbildning i funktion, verkningar, användning, därtill hörande taktik när det gäller maktmedelsredskap samt utbildning i användning av fysiska maktmedel,

5) *nivåprov* test genom vilket påvisas att den som testas har de kunskaper och färdigheter, som Polisstyrelsen har bestämt och som behövs för användning av respektive maktmedelsredskap,

6) *hot med fortskaffningsmedel* förföljning med fortskaffningsmedel omedelbart efter ett fortskaffningsmedel som ska stoppas, i syfte att få föraren i det flyende fortskaffningsmedlet att avstå från flykten,

7) *spikmatta* ett redskap som placeras på körbanan och som består av spikar eller motsvarande föremål som söndrar fortskaffningsmedlets däck och med hjälp av vilket man försöker stoppa fortskaffningsmedlet eller sänka dess hastighet,

8) *spärr* avsmalning av körvägen eller avskärning av färdvägen med hjälp av ett annat fortskaffningsmedel för att sänka hastigheten hos det fortskaffningsmedel som åtgärderna riktas mot eller för att styra in det på önskad rutt,

9) *körning framför fortskaffningsmedlet* hejdande av ett fortskaffningsmedels färd genom att köra framför fortskaffningsmedlet och gradvis sänka körhastigheten,

10) *kilande* förhindrande av den fortsatta flykten genom att det flyende fortskaffningsmedlets körlinje påverkas i sidled,

11) *ifattkörning* ikappkörande av ett fortskaffningsmedel och åtgärder i anslutning till det med vilka man försöker hindra det flyende fortskaffningsmedlets framfart,

12) *hinder* fortskaffningsmedel eller andra föremål eller konstruktioner som placeras i ett fortskaffningsmedels väg och med hjälp av vilka man försöker hindra framfarten för det fortskaffningsmedel som ska stoppas.

3 §

Utbildning i användning av maktmedel, övning och uppföljning

Polismän och andra personer som tjänstgör inom polisförvaltningen bör känna till effek-

terna av de maktmedelsredskap som de förfogar över och de bestämmelser som gäller för användningen av dem samt kunna använda dem på adekvat sätt.

För grundläggande utbildning och utbildning av utbildare i användning av maktmedel ansvarar Polisyrkeshögskolan. För sådan utbildning som upprätthåller färdigheterna och för övningar när det gäller användning av maktmedel ansvarar polisenheten. För det praktiska genomförandet av övningar och utbildning ansvarar chefen för polisenheten. Polisyrkeshögskolan och polisenheterna bör i samband med utbildning i användning av maktmedel ordna utbildning som hänför sig till stoppande av fordon och stoppande med tvång av fordon.

Polisenheten bör för personer som avses i 1 mom. ordna sådan utbildning som upprätthåller färdigheterna och övningar i användning av de olika skjutvapenstyper som avses i 10 § 2 mom. i statsrådets förordning om polisen och i användningen av andra maktmedelsredskap samt i användningen av fysiska maktmedel minst två gånger per år. Ett nivåprov skall årligen avläggas för att man skall få använda de olika skjutvapenstyper som avses i 10 § 2 mom. i statsrådets förordning om polisen. Nivåprov för användning av övriga maktmedel skall utföras enligt särskilda föreskrifter av Polisstyrelsen.

Polisenheten skall föra ett register över beväpning, utbildning och övningar i enlighet med vad Polisstyrelsen särskilt föreskriver därom.

Utbildning i användning av maktmedel får endast ges av en tjänsteman som i enlighet med föreskrifterna om utbildning i användning av maktmedel har godkänts att fungera som en sådan utbildare.

4 §

Rätt att bära och använda maktmedelsredskap

Polismän och andra tjänstemän som är anställda vid polisförvaltningen har rätt att bära och använda maktmedelsredskap endast om de har fått utbildning i användning av ifrågasvarande maktmedelsredskap, deltagit i sådan i 3 § nämnd utbildning som upprätthåller fär-

digheterna och i övningar samt utfört ett nivåprov för maktmedelsredskap.

Det är tillåtet för en polisman att bära och använda skjutvapen för att avliva djur även utan rätt att använda en skjutvapenstyp och utan att avlägga nivåprov. Polismannen skall även då vara tillräckligt förtrogen med att använda skjutvapen och avliva djur.

5 §

Förvaring av maktmedelsredskapen

Maktmedelsredskapen ska förvaras i polisens utrymmen. Av grundad anledning kan de även förvaras på andra ställen. Maktmedelsredskap ska förvaras så att obehöriga inte kan komma över dem eller så att de annars kan medföra fara. I fråga om förvaring av skjutvapen och patroner ska dessutom bestämmelserna i 105 § samt 106 § 1 och 4 mom. i skjutvapenlagen (1/1998) iakttas.

Polisenheten ska ordna tillräckliga och för ändamålet lämpliga och trygga utrymmen för hantering och förvaring av maktmedelsredskapen.

6 §

Tillsyn över användningen av maktmedel

Polisstyrelsen övervakar polisens användning av maktmedel samt styr och utvecklar utbildningen. En utredning om användningen av maktmedelsredskap ska utan dröjsmål sammanställas till förmannen i enlighet med en särskild föreskrift utfärdad av Polisstyrelsen. En utredning ska också uppgöras om ett skjutvapen har avfyrats oavsiktligt. Dessutom ska en utredning också sammanställas om annan användning av maktmedel och om nödvärn enligt 2 kap. 17 § 2 mom. i polislagen, ifall användningen av maktmedel har förorsakat skada på egendom eller en kroppsskada som inte är ringa.

Polisstyrelsen utfärdar närmare bestämmelser om innehållet i utredningarna enligt 1 mom., samt om polisens skyldighet att lämna utredningar om användning av maktmedel till Polisyrkeshögskolan och om sammandrag och undersökningar som sammanställs utifrån dessa utredningar.

2 kap.

7 §

Tecken som används när fortskaffningsmedel stoppas

De tecken och befallningar som en polisman ger när ett fortskaffningsmedel stoppas ska vara lätta att observera och förstå samt vara entydiga.

Tecknet ska i mån av möjlighet ges på det sätt som föreskrivs för fortskaffningsmedlet i fråga. Stopptecknet eller ordern att stanna kan även ges muntligen, genom handtecken, med ljussignaler eller genom andra allmänt kända tecken. Tecknet ska ges så att föraren till fortskaffningsmedlet som åtgärderna riktas mot har möjlighet att upptäcka att det är en polisman som ger tecknet.

8 §

Användning av maktmedel vid stoppande av fortskaffningsmedel

Då maktmedel används vid stoppande av fortskaffningsmedel ska man också beakta trafikförhållandena, förarens körsätt av det fortskaffningsmedel som åtgärderna riktas mot, typ av fortskaffningsmedel som ska stoppas, vikt och hastighet och andra faktorer som inverkar på stoppandet. Särskild uppmärksamhet ska fästas vid utomståendes säkerhet. När ett fortskaffningsmedel som låtit bli att iakttas stopptecken eller en order att stanna förföljs bör man hela tiden göra en helhetsbedömning av situationen och bedöma dimensionen av polisens åtgärder.

Innan åtgärder vidtas ska man försöka styra det fortskaffningsmedel som ska stoppas till en trygg plats där det kan stoppas och sänka dess hastighet. I mån av möjlighet ska alla som deltar i uppdraget informeras på förhand om åtgärder för stoppande med tvång.

Inom polisens enheter ska man i förväg genom förhandsplaner förbereda sig på situationer där fortskaffningsmedel stoppas med tvång. I planerna ska man bl.a. beakta samarbete med andra polisens enheter, kartläggning och val av lämpliga platser för stoppande

med tvång samt verksamhetsmodeller som kan tillämpas.

Vid stoppande med tvång kan de maktmedel som avses i 9–14 § användas. Vid stoppande av fortkaffningsmedel med skjutvapen ska iaktas det som föreskrivs i 2 kap. 19 § i polislagen om användning av skjutvapen.

9 §

Metoder vid stoppande av fortkaffningsmedel i väg- eller terrängtrafik

Ett fortkaffningsmedel som används i väg- eller terrängtrafik kan stoppas med körning framför fortkaffningsmedlet, hinder, kilande, ifattkörning, hot med fortkaffningsmedel, spikmatta och spärrar.

10 §

Körning framför fortkaffningsmedlet

Ett försök att stoppa ett fortkaffningsmedel i väg- eller terrängtrafik genom att köra framför fortkaffningsmedlet får inte fortsätta om det är uppenbart att den som ska stoppas avsiktligt kör fast i polisens fortkaffningsmedel. Man ska också avstå från försöket om den som ska stoppas börjar köra om polisens fortkaffningsmedel på en plats där sikten är otillräcklig, där det finns mötande trafik eller omkörning medför annan fara.

11 §

Hinder

Om ett fortkaffningsmedel i väg- eller terrängtrafik stoppas med hjälp av hinder får inte sådana hinder användas som kan medföra särskild fara.

12 §

Kilande och fastkörning

Om ett fortkaffningsmedel i väg- eller terrängtrafik stoppas med kilande ska den

som kilas ges tillräcklig möjlighet att stanna sitt fortkaffningsmedel.

Kilande får inte användas vid höga hastigheter. Man ska undvika att fortkaffningsmedlen kommer i direkt kontakt med varandra.

Ifattkörning kan användas i situationer där körhastigheterna är relativt låga.

13 §

Spikmatta

Spikmatta används för att stoppa ett fortkaffningsmedel i väg- eller terrängtrafik på en del av körbanan som gjorts smalare med hjälp av hinder eller spärrar.

Man bör försöka göra spikmattan så lätt att upptäcka som möjligt. Den övriga trafiken ska i mån av möjlighet stannas på tillräckligt avstånd från spikmattan eller ledas in på en omfartsväg.

14 §

Metoder för stoppande av en farkost

En i sjötrafiklagen (463/1996) avsedd farkost får stoppas med hot med fortkaffningsmedel, ifattkörning, hinder och spärrar.

15 §

Stoppande av fordon i spårbunden trafik och av luftfartyg

När fordon i spårbunden trafik ska stoppas ska en polisman vid behov kontakta trafikledningscentralen och förhandla separat om möjliga tillgängliga metoder för stoppande.

I 167 § i luftfartslagen (864/2014) föreskrivs om rätt att ingripa i ett luftfartygs färd. I lagen om försvarsmaktens handräckning till polisen (781/1980) föreskrivs om polisens rätt att få handräckning av försvarsmakten.

16 §

Närmare bestämmelser

Polisstyrelsen ger vid behov närmare interna föreskrifter för polisförvaltningen som gäller verkställigheten av denna förordning.

Helsingfors den 20 mars 2015

Inrikesminister *Päivi Räsänen*

17 §

Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 1 maj 2015.

Överinspektör Jarkko Nieminen